

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

čeloletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četriletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 16.

V Ljubljani, dne 17. marca 1911.

Leto VI.

Sijajna zmaga delavstva ljubljanske predilnice.

Delavstvo ljubljanske predilnice je morebiti slovenskemu krščansko socialnemu delavstvu najljubše in najdražje. To delavstvo je bilo namreč tisto, ki je leta 1894 romalo na Šmarno Goro, kjer je opravil cerkveno opravilo takratni šenklaški kaplan dr. Krek, po cerkvenem opravi pa vprašal delavstvo, zbrano pri Žibertu pod Šmarno Goro, če bi ne kazalo, da se ustanovi v Ljubljani »Slovensko katoliško delavsko društvo«. Društvo se je ustanovilo, iz njega in po njem se je ustanovila politična, gospodarska in strokovna organizacija slovenskega krščansko socialnega delavstva. Delavstvo ljubljanske predilnice je ostalo zvesto slovensko-krščansko socialni zastavi. Znano je tudi, da je delal dolgo vrsto let sedanji državni poslanec Gostinčar v ljubljanski predilnici. Naša ljubljanska delavska društva, kakor tudi naše I. ljubljansko delavsko konsumno društvo imajo med svojimi člani veliko število predilniškega delavstva.

Ko smo združevali po samostojnih strokovnih društvih naše delavstvo po Sloveniji, smo ustanovili tudi v ljubljanski predilnici delavsko strokovno društvo, ki je ves čas svojega obstoja zelo pridno delovalo. Razmerje med delavstvom in tvornico je bilo dolgo vrsto let, lahko to mirno beležimo, zelo dobro. Nam nasprotno časopisje zdaj piše, češ, do zdaj se ni nič storilo od naše strani za delavstvo ljubljanske predilnice. Ne zamerimo, ker znamo, da se bore naši nasprotniki vedno le z lažjo. Znana jim pa tudi ni povest o delu naše organizacije v ljubljanski predilnici. Po svojem Strokovnem društvu je naše delavstvo doseglo že dvakrat zdatno izboljšanje plač. Mi smo to beležili v svojem listu, bahali pa nismo in kričali, ker to ni naša navada in to radi prepustimo tistim, ki so n. pr. ob stavki ljubljanske poulične železnice dokazali, kako se ne smejo voditi stavke.

Zadnja regulacija plač, izposlovana po naši organizaciji, Strokovnem društvu ljubljanske predilnice, je bila samo delna in ni več zadoščala. Delavstvo je zato sklenilo, da predloži ravnateljstvu spomenico, v kateri se naproša ravnateljstvo, naj se plače delavstvu izboljšajo. Ravnateljstvo predilnice je samo uvidelo, da s prejšnjimi plačami delavstvo ne more več izhajati in je izjavilo delavstvu, da je voljno povišati plače. Trdno smo prepričani, da bi se bilo gibanje za izboljšanje plač mirno izvedlo, če bi ne bil napravil pisarniški ravnatelj Debevec velikih nerodnosti. Mož sovraži tisto delavstvo, ki preživlja s svojimi žulji tudi njega. Zato je porabil vsako priliko, da je psoval delavstvo. Nočemo navajati tistih psov, s katerimi je pital delavstvo in ga toliko časa izžival, da je tudi najmirnejšim zavrela kri. »Mi ne bomo več trpeli takih žalitev« itd. je šumelo po predilnici. Mera je prekipela. Vrelo je zaradi Debečevih nerodnosti ves minuli teden po ljubljanski tvornici. V ponedeljek dopoldne je pa hitelo delavstvo na dvorišče. Zelo priljubljeni glavni ravnatelj A. Döring je delavstvo miril, a bilo je že prepozno. V ponedeljek popoldne se je zbral velik del predilniškega delavstva v Ljudskem domu, kjer se je proti pet glasovom sklenilo, da v znak protesta proti Debečevemu postopanju delavstvo prične stavkati. Obenem se

je sklenilo, da se vloži glavnemu ravnatelju spomenica, ki obsegaj delavske zahteve glede na izboljšanje plač.

Zvečer po 6. uri se je zbralo že vse delavstvo v Ljudskem domu. Ker je Strokovno društvo delavstva ljubljanske predilnice včlanjeno v Jugoslovanski Strokovni Zvezi in ker je tudi skupina J. S. Z. ljubljanska predilnica zelo močna, je prevzelo načelstvo J. S. Z. nadaljnje vodstvo delavskega gibanja in je vodil zborovanje po § 2. društvene postave načelnik J. S. Z. deželni odbornik dr. Ivan Zajec sam. Strogo v smislu poslovnika J. S. Z. se je tajno po listkih še enkrat glasovalo, če naj delavstvo prične stavkati ali ne. Glasovalo se je popolnoma svobodno brez vsakega pritiska. Proti 25 glasovom se je sklenilo, da bodi v torek stavka splošna. »Prosim, da se nam plače izboljšajo, zahtevamo, da Debevec postopa z nami, kakor se postopa z ljudmi, ne kakor se postopa s psi. Ne zahtevamo, da mu vodstvo vzame kruh, stavka mu bodi zadnji opomin, da naj ne postopa več tako, kakor je postopal do zdaj« — tako so klicali delavci in delavke. Shod je tudi podrobno določil besedilo spomenici.

Sklep, stbrjen na ponedeljkovem večernem shodu, se je izvedel. V torek se je stavkalo. Stavka je bila splošna. Razven nadzorovalnega osebja, ki se ni pozvalo na stavko in ki je simpatiziralo s stavkujočim delavstvom, je šlo v tvornico le pet delavk, kar kaže, kako da je disciplinirano naše delavstvo v ljubljanski predilnici. Stavkujoče delavstvo je seveda postavilo štrajkarske straže, ki so se vrlo držale in se vojaško menjale. Ljubljanska policija je, ker to mora, zastražila tvornico, a postopala je taktčno in ni imela nikakega povoda, da posreduje.

Odbor Jugoslovanske Strokovne Zveze je medtem izdelal po naročilu delavstva spomenico. V torek zjutraj ob četrtna 8 se je vršil kratek shod po § 2., kjer se je sklenilo, da po stavkujočem delavstvu in po načelstvu Jugoslovanske Strokovne Zveze podpisano spomenico izroči odbor stavkujočega delavstva pod vodstvom načelnika J. S. Z. dež. odbornika dr. Ivana Zajca glavnemu ravnatelju A. Döringu. Shod je obenem sklenil, da povabi odposlaništvo glavnega ravnatelja na delavsko zborovanje v Ljudskem domu.

Odposlaništvo se je v torek ob četrtna 12 podalo h glavnemu ravnatelju, ki je odposlaništvo zelo ljubeznjivo sprejel in takoj izjavil, da se pogaja s stavkujočim delavstvom. Po daljšem neobveznem posvetovanju je povabil načelnik J. S. Z. glavnega ravnatelja v Ljudski dom, kjer naj bi se pričela pred vsem delavstvom obvezna pogajanja. Glavni ravnatelj se je odzval vabilu in se podal z odposlaništvom v Ljudski dom, kjer je bilo zbrano vse delavstvo in kjer so se pričela obvezna pogajanja ob pol 2. uri popoldne. Delavstvo je nadravnatelja pozdravilo z viharimi živio-klici, narkar so se pričela pogajanja. Delavstvo je samo utemeljevalo svoje prošnje, načelnik in navzoči odbornik J. S. Z. sta zgolj tolmačila med glavnim ravnateljem in delavstvom. Nova mezdna pogodba stotin delavcev in delavk z glavnim ravnateljstvom se je res delala tako, kakor morebiti še ob nobeni stavki ne. Pogajalo se je dostojno, dasi živahno. Točno ob pol 4. uri popoldne se je glasovalo, če delavstvo sprejme ponudbe tvorniškega ravnateljstva ali če se stavka nadaljuje. Soglasno je delavstvo iz-

javilo, da se stavka konča in da delavstvo sprejme pri pogajanjih sklenjena povišanja plač in da se prične zopet delati v sredo zjutraj. Delavstvo je priredilo viharno ovacijo nadravnatelju Döringu, ki bolj spoštuje, dasi rojen Nemec, Bavarec, slovensko delavstvo, kakor ga spoštuje tisti, ki je, dasi »napredni« Slovenec, povzročil stavko. Še viharnejše ovacije je pa napravljalo delavstvo načelniku J. S. Z., ki je tako spretno vodil stavko in pogajanja.

Jugoslovanska Strokovna Zveza je v stavki ljubljanskega predilniškega delavstva prvič nastopila v mezdni vojski in desegla uspehe. To bodi vsem našim delavcem in delavkam migljaj, kako da stori prav, če pristopa J. S. Z. V prvi vrsti je izvajalo zmago delavstvo samo. To je gotovo. A da se je mezdna vojska tako hitro končala, gre tudi zasluga načelstvu J. S. Z., ki je v ponedeljek zvečer prevzelo vodstvo gibanja, in modro, previdno, a odločno dovedlo delavstvo do sijajne zmage.

Objavljamo v slovenskem prevodu besedilo zapisnika, ki se je sestavil po končanih pogajanjih z zastopnikom predilnice glavnim ravnateljem A. Döringom in z zastopnikom stavkujočega delavstva, z načelstvom Jugoslovanske Strokovne Zveze.

Pogodba delavstva z vodstvom ljubljanske predilnice.

Na današnjem shodu ljubljanskega delavstva je dovolilo tvorniško ravnateljstvo sledeča izboljšanja plač:

1. Tkalci (Die Weber) dobe doklado k plači pri kosu 20 vinarjev; za slabo tekoče verige (Ketten) jim povrne tvornica pri vsakem kosu 30 vinarjev; poleg tega dobe za vsako uro, ko se ne dela (Feierstunde) za en stol 10, za dva stola 20 vinarjev, ali dnevno za en stol eno krono, za dva stola po dve kroni.

2. Čistilke (Die Putzerinnen) dobe od kosa po 5 vinarjev, za ure, ko ni dela, se plačajo po 20 vinarjev.

3. Zlagalci (Die Schlichter) dobe 25 K, medtem ko so prej dobili 24 kron.

4. Delavke vlagalke (Einzieherinnen) dobe za vsako uro, kadar ni dela, 20 vin., če ostanejo v tvornici.

5. Ravno to dobe delavke nalepalke (Die Zettlerinnen) in poleg tega za četrtna cilindra (valca) plačo za pol cilindra.

6. Pometalke (Die Kehreren) dobe namesto dosedanje plače, ki je znašala 1 K 30 vin., plačo 1 K 50 vin. Doklada ostane.

7. Delavci »Die Spühler« dobe za grobo prejo (Garren) tisto plačo, kakor za fino.

8. Profesionisti dobe dnevno doklado 30 vin.

9. Delavke v snovalnici, takozvanem »Krempelsaal« dobe doklado 20 vin.

10. Delavci v snovalnici, takozvanem »Krempelsaal« dobe doklado 30 vin.

11. Delavke v čistilnici (Putzerei) dobe dnevno plačo, ki se tako proračuna, da doseže tedensko 10 kron.

12. Navijalke (Die Aufsteckerinnen) dobe dnevno 20 vin. doklade; delavstvo »Die Andreher« 1 krono 60 vin. dnevno. Doklada ostane.

13. Delavke pri takozvanih »Reiss« in »Krempen«-strojih dobe dnevno plačo, ki se zaračuna tako, da zaslužijo tedensko 10 kron.

14. Kurjači (Die Heizer) dobe 30 vin. doklade.

15. Delavci predilci (Die Spinner) dobe zvišano akordno plačo, in sicer tako, da bodo zaslužili tedensko 25 kron; pomočniki (Die Helfer) dobe 19 kron in delavstvo »Die Spulenhüter« 2 kroni 50 vin.

16. V predilnici (Spinnerei) se preneha delati ob sobotah popoldne ob treh, tako da se preneha snažiti ob 5. uri; v tkalnici (Weberei) se preneha delati ob 4., do 5. ure se snaži.

17. Delavke pri »Zwirn« in »Drossel« strojih dobe 1 krono 50, 1 krono 60 in 1 K 90 vin.

18. Delavke »Die Hasplerinnen« dobe 1 krono doklade, dokler se ne uvede mehaničen obrat. (Gospod ravnatelj je pri tej točki omenil, da se bodo plače teh delavk, ko se uvede mehaničen obrat, znatno povišale.)

Za pakete se plačata 2 vin., za »Hartwader« in za »Muhle« 1 vinar in pol, delavke »Die Schnellerinnen« dobe 2 kroni dnevno.

19. Pomočniki v zlagalnici (Schlichterei) dobe dnevno doklado 30 vin.

21. Čez ure v čistilnici (Putzerei) se plačajo.

22. Skrbelo se bo za boljša zdravila. Ziller Franc dobi dnevno plačo 2 K 80 vin.

Pomotoma odtegnjena plača Ceciliji Kačar in Frančiški Tekavčič se bo izplačala.

Sukači (Dreher) in strojni ključavničarji dobe doklado 30 vin.

Šraj Marija dobi 2 kroni dnevno, Pezdin Mariji se zviša plača za 10 vin. dnevno.

Čemažar Franc dobi 2 K 30 vin. dnevno.

Tvorniški ravnatelj A. Döring, ki želi živeti s svojim delavstvom v miru in v prijateljstvu, obljubi, da ne bo dal občutiti na kakršenkoli način tistim, ki so ob tej stavki imeli vodilno vlogo; zato pa tudi upa, da bo velike privolitve in povišane plače, ki jih je dovolil, delavstvo pripoznalo in se kmalu mirno povrnilo v svoje delavnice.

Kar se tiče pritožb proti Debevcu, se naprošajo delavci, naj se obračajo na svojega višjega mojstra s svojimi tožbami in pritožbami. Ravnatelj Döring pride tudi sam dvakrat tedensko v Ljubljano in bo napake rad odstranil.

Ljubljana, 14. marca 1911.

Za ravnateljstvo ljubljanske predilnice:

A. Döring l. r.

Za Jugoslovansko Strokovno Zvezo:

Dr. Ivan Zajec l. r.

M. Moškerc l. r.

Delavski shod predilnega delavstva bo v ponedeljek dne 20. marca ob 6. uri zvečer v Ljudskem domu. Dnevni red velevažen, pridite vsi!

Med brati in sestrami.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Danes nam je zavzelo poročilo o velevažni stavki delavstva ljubljanske predilnice toliko prostora, da smo bili prisiljeni več velevažnih dopisov odložiti za bodoče številke in da tudi nismo mogli podati preglednega poročila o I. delavskem tečaju. Vedno bolj kaže, da je »Naša Moč« premajhna. Zato naj se agitira, da pridobi list veliko novi hnarodnikov, ker le tako je mogoče misliti na listovo povečanje, da se ustreže vsem upravičenim pritožbam glede na list, ki temelje v tem, da je list premajhen.

Sava. Strokovno društvo se zahvali vsem udeležencem poučnega predavanja z skioptičnimi slikami v Delavskem domu. Posebno se zahvalimo č. g. J. Kalanu za njegov trud in lep nagovor abstinencem. Prav zadovoljni smo bili z lepimi in zanimivimi slikami iz Svete dežele, katero je gospod predavatelj sam obiskal. Želimo še večkrat kaj takega.

Delavsko gibanje v Trzinu. Po predavanju, ki ga je imel pred par meseci pri naš državni poslanec Gostinčar, smo sklenili ustanoviti J. S. Z. Vsak začetek je težak, tako je bil tudi ta. Pri nas ima skoro vsaka obrt svoje strokovno društvo, ki imajo precej članov in tudi precej denarja v blagajnah. Marsikateri bojazljivca pa oplašča zabavljanje naših rdečih, ki se zelo ošabno in prevzetno po nekaterih tovarnah nosijo, da se ne upa stopiti v naše vrste,

čeprav čuti z nami. Sedaj se je začela stvar obračati na bolje. Jugoslovanska organizacija je zelo potrebna, zlasti za nas, ki delamo v predilnici, kjer je zelo slab in majhen zaslužek. Največje revice so ženske, ako zbole. Zato je posebno za te združevanje v Strokovni zvezi neobhodno potrebno. Zabavljice kakega liberalnega ali rdečega mojstra nas ne smejo premotiti. Kar nas je krščanskega delavstva, stopimo skupaj v našo organizacijo, ki šteje že več tisoč delavcev in delavk.

Iz Idrije. Idrijski liberalci so o znani Kobalovi kleti toliko časa pisarili, da so se pošteno blamirali. Nekemu liberalnemu zapupniku je namreč nekdo pisal anonimno pismo, v katerem radi imenovane kleti napada deželni odbor in posebno podjetnika Lončariča. Kvitiran lajtnant, privandran Hrvat in razna druga, samo liberalcem mogoča imena daje podjetniku samo zato, ker ni bil tako naiven, da bi se bil »Narodove« pisave ustrašil, temveč je podiranje Kobalove kleti prevzel. Lončarič pa, ne bodi len, ni molčal, temveč »Slov. Narod« tako zagrabil, da je ta par dni po napadu vse psovke preklical in Lončariča v tako izbranih besedah hvalil, kakor liberalci niso vajeni. Da se blamaža nekoliko ublaži, se je pa zopet v klerikalce zaletel, češ, oni so uredništvo oziroma idrijskega zapupnika nalogali. Ne zdi se nam vredno na tako sumničenje liberalnim revam odgovarjati, samo zato zadevo omenjamo, ker je pred nekaj leti nekdo enako liberalce v »Notranjcu« potegnil. Takrat so bile ravno volitve in »Notranjec« je prinesel za liberalce tako pohvalno poročilo, da so se naši ljudje prav sladko smejali. Dopis je bil dobro premišljen maneuver, ki je tako učinkoval, da so pri volitvah liberalci pogoreli; iz jeze so jeli sumiti pristaše S. L. S., pisali v »Slov. Narodu« dolge klobasarije, »dokazovali« pred sodiščem, obljubljali komentarje, in še ob času, ko smo imeli gerenta, so skušali z obrekovanjem in lažmi svojo blamažo zakriti, očitaje naši stranki dejstva, s katerimi ni bila niti najmanjše v zvezi, četudi smo se »Notranjčevemu« potegnenju tudi mi smejali. Še bolj pa nas je veselila otročja naivnost, ker so »Notranjčev« dopis v »Narodu« nekaterikrat ponatisnili in celo v izložbenem oknu pri znanem Tinčetu, pred šolo v Idriji na Kranjskem izobesili, in tako tudi svojim lastnim pristašem preskrbeli nekaj neprisiljene zabave. Kakor v slučaju Lončarič se je tudi takrat vsa zadeva končala z liberalno blamažo, praznim ropotanjem in rovtarskimi psovkami, kajti nam se ni zdelo vredno polemizirati z junaki sumničenja, obrekovanja in denuncijantstva.

Iz Idrije. V ponedeljek zvečer smo imeli občinsko sejo; tam smo videli, čemu imamo v mestni posvetovalnici galerijo. Razni izbruhi surovosti liberalne inteligence so bili taki, da jih niti ne zapišemo. Vsa seja je bila podobna beznici, v kateri se prepirajo pijane barabe; kričali in zmerjali so vse vprek in zdelo se nam je, da je občinska seja zato sklicana, da se galerija z njo zabava, ker so z nje na občinske odbornike upili kakor pastirji na paši. Liberalno-demokratske omike se že njihovi lastni pristaši sramujejo, kajti pri seji je bilo tako malo odbornikov, da zadeva glede Šepetavcove gostilne niti sklepna ni bila. Več o vsem poročamo v drugem dopisu, tukaj omenjamo le to, da sta se profesor Gangl in dr. Lončar posebno odlikovala. Srečni starši, ki izročajo svoje otroke takim vzgojiteljem; če bosta ta dva še nekaj časa na zavodu, nam realko še v slab glas spravita in to je najbolj žalostno pri celi stvari; znani Tinče jo je kar med sejo popihal.

Idrija. Naši liberalni soc. demokratje se pehajo za Kobala, češ, da so krivi njegove nesreče razni Oswaldi in dež. odbor; še celo delavske shode sklicujejo. Te dni pa vpraša domačin svojega sopotnika liberalca, kdo je kriv, ali Kobal ali njegov sosel. Tujec odgovori, da je Kobal kriv svoje nesreče, ker se ni uklonil ukazom dež. odbora. Tako greste socialni demokrati slepo za tistimi, ki vas šuntajo proti S. L. S. Strgajte si krinko nevednosti, pa bo vladala povsod prava svoboda.

Rdeča blamaža na Jesenicah. Socialni demokratje so sklicali preteklo nedeljo, dne 12. t. m. shod. Za agitacijo so napravili dvojne lepake, ene zase, druge za klerikalce, z izzivajočim stavkom: »Klerikalci poročajo neresnico, povejmo jim mi resnico. Mi smo edina stranka na Jesenicah, ki ima

vse pravice. Vsi na shod.« — Ker naše delavstvo ne trpi takega izzivanja, je sklenilo, da gre na shod, akoravno se dosedaj ni brigalo za njih shode. Ko pridejo prvi naši ob 2. uri 40 min., se prestraši rdeča stranka, češ, klerikalci gredo! Ob 3. uri je bil shod napovedan, a vsled strahu pred prihajajočimi našimi so shod četrte ure preje otvorili. Mladi Šlezinger predlaga za predsednika nekega socialnega demokrata. Naši: Mi smo za Korošca. Štejte naše glave. Šlezinger: Ven jih zmečimo. Mi: Ali je to javen shod? Bodemo pa mi Vas. Ko si niso upali naših glasov šteti, ostal je predsednik socialni demokrat. Nato prične govoriti Tokan prav po maniri kakega feldvebelna. S strahom je govoril o lahkem delu poslanca, kako vpliva nanje prestolonaslednik, o vladi in zahtevi po izvanrednem kreditu za ladje. Po dolgem ovinkanju mu je ušlo »dr. Šusteršič«. Naši: Živijo dr. Šusteršič. To se je ponavljalo pet minut. Obstal je Tokan bled kot zid. Potem začne zopet, da ni treba ladij, ker Avstrija nima kolonij, v Dalmaciji je pa samo skalovje. Naši: Kaj pa Trst? Ta dr. Šusteršičeva politika je sleparstvo. Naši burno ugovarjajo. Ko ni tukaj nič opravil, spravi se pa papeža, na Vatikan, ščuva Avstrijo zoper Italijo. Naši: Ni res, lažeš. Ogromna nevolja, klici: Živijo Pij X. Tudi on želi odpraviti poslaništvo pri Vatikanu. Naši: Zakaj pa ne povsod, a ravno tu? Iz Vatikana smo pognali Tokana nazaj v Ljubljano. Spraviti se je hotel nad S. L. S., a ni šlo. Nastal je velik hrup, nakar je jenjal Tokan govoriti. — Oglasi se k besedi tovariš Franc Čebulj. Zavrne Tokanove klobasarije ter jim zabrusi resnico v obraz. Protestira zoper ven metanje na javnem shodu. V deželah, kjer so gospodarji socialni demokratje, imajo veliko močnejše vojno brodovje kot pri nas. Na Francoskem je sedanji minister preje ščuval delavstvo proti vladi, sedaj je pa na socialne demokratje kanone nastavil. V Avstriji, ko bi vi prišli do vlade, nabavili bi tudi še kanone, da bi klerikalce streljali, pa tega ne boste dočakali. Pri ladjah bo pa največ socialnih demokratov imelo kruh. Kam pa bi vaše pristaše pognali iz Trsta, ako bi ne imeli dela v ladjedelnici, ker jim ne privoščite zaslužka. Ali bi radi Trst prodali Italijanom. Naši: Res je to. Izdajavci. Med rdečkarji grobna tihota. Tudi S. L. S., ko je dobila večino v deželi, skrbi za delavstvo. Melioracijski, cestni zakon itd. Tukaj bodo dobili kruh delavci. Naši živijo S. L. S. Na Dunaju imate 88 poslancev, pa nič ne store, vi zatrujete, da vse dr. Šusteršič dela. Živijo dr. Šusteršič. Pri občinskih volitvah mi kršč. socialni delavci ne bomo volili s socialnimi demokrati, teh sleparjev nikdar, ker oni nas obrekujejo po njih lažnjivih časopisih. Mi gremo pod zastavo S. L. S. skupno delavec, kmet in obrtnik, ker vsi skupaj si služimo v potu svojega obraza kruh. Mi gremo prosti pogubne politike proti liberalcem in socialnim demokratom. Ogromno ploskanje na naši strani. — Za F. Čebuljem prične zopet Tokan javkati, da je bil Kristus bos in kako lepo je oblečen papež. Naši: Saj ti tudi nisi raztrgan, saj boš še klerikalec postal; ali drugega nič ne veš? Ko Tokan ni več vedel povedati, so mu prišli na pomoč sodrugi Zugovitz, Šlezinger in nek železničar. Ti so jeli javkati o občinskih volitvah. Zugovitz je jokal nad klerikalci, ker so leta 1907. razbili rdečo organizacijo. Šlezinger o šoli. Naši: Saj vi soc. demokratje otroke v nemško šolo pošiljate. V Možaklji ni vode, pravi nekdo, pa tega ni vedel, da ni Možaklja v jeseniški občini. Tožijo, da so po starem občinskem redu imeli več upanja na zmago vsaj v tretjem razredu. Nato se oglasi k besedi gerent A. Čebulj. Naši: Živijo gerent. Socialni demokratje še pojma nimate o občinskem gospodarstvu. Kar se je zakrivilo v občini pred 10. leti, predbacivate nam, a takrat so gospodarili v občini liberalci. Teh se pa bojite in jih ne napadate. Po zaslugi S. L. S. je tukaj nastalo gerentstvo, ki dela v prid občinov. Kdo je vodo dal napeljati, pota popraviti na Jesenicah in Savi. Dal sem načrte delati za vodovod Jesenice, Plavž in Kurja vas. Ti načrti so pri dežel-nem odboru. Pa tega vodovoda ne bomo tako delali kot savškega. Dobili bomo državno in deželno podporo. Stal bode 106.000 kron. Ali hočete, da to naložimo na občinske doklade? Pravite, šola je klerikalen švindel. Liberalci so zafurali skupno šolo, klerikalci so jo zopet oživeli. Sedaj je vse v redu. Zidala se bo skupna šola. Samo

Ste li bolni?

Imate revmatizem, protin, glavobol, zobobol? Bolehate morebiti vsled prepiha ali prehlajenja? Poizkusite vendar bolečine utešujoči, zdravilni, krepilni Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“. Ta je zares dober! To ni samo reklama! Dvanajstotica za poizkušnjo 5 kron franko. Izdelovatelj samo lekarnar Feller v Stubici, Elzin trg št. 264 (Hrvaško).

nek pisan in rdeč je zbiral podpise po občini zoper šolo, pa jih je samo osem dobil, pa še med temi nekateri pravijo, da ne vedo zakaj so podpisali. Socialni demokratje kar besne, ko jim gerent resnico v obraz pove. Vzamejo mu besedo. Naši: Ako ste gerentu besedo vzeli, zaključite shod, nobeden ne bo več govoril. Tokan se ni več upal povedati, nato so med silnim hrupom zaključili shod. — To je tista bahavost jesejskih socialnih demokratov. Kličejo: Vsi na ljudski shod, bomo vrgli klerikalcem resnico v obraz. Ko so jim pa klerikalci povedali resnico, so se skrili pod mizo. Ta teater si bodo zapomnili rdečkarji, tudi najpomnijo: Izzivati se ne pustimo. Po otvoritvi shoda je prišlo še dosti naših, da nas je bilo dve tretjini. Nič niso opravili, ako prav so vrčke metali. Tudi Brunova škatlja z jajci ni nič pomagala. Shoda je bilo konec in Tokan je bilo zdihnil: »Sodrug, vse klerikalne organizacije moramo uničiti.« Nič ne bode vam pomagalo, delavstvo se zaveda, spoznalo vas je po lažljivih besedah. Kdo vam bo še kaj verjel, ko trdite, da je bil stari volivni red boljši. Pa volite po starem, mi bomo po novem.

Litija. Zadnji dopis iz Gradca »Naši Moči« je bil prav na mestu. Povzročil je, da se je tista naša kopel vsaj spravila malo v red, ki že ni bila pol leta v rabi. Tudi sicer se je marsikaj obrnilo na bolje, ne sicer v varstvo in skrb za delavca, ampak iz strahu pred revizijo. Kako krasne zdravstvene razmere so v naši topilnici, naj dokazuje to-le: Delavcev je okrog 80, od teh je pa bolanih okrog 20 do 30. Mi delavci ne moremo pomagat, če se bodo take razmere tako nadaljevale, da bo kmalu topilnica postala bolnišnica. Kakor že omenjeno, je za teh 80 topilnih delavcev kakih deset paznikov. Naj bi namesto teh brezpotrebni in preštevilih pomerkačev rajši delavcem plače izboljšali, pa bo topilnica gotovo na boljšem.

Iz Idrije. Poprašujejo starejši vpokojeni rudarji, kdo je vendar izposloval 40 % prihodškov k prejšnji pokojnini. Naj sledi tu stvarni odgovor in kolikor mogoče kratak. Strokovno društvo rudarjev je sklicalo prvo zborovanje v ta namen in sklenilo delovati z vsemi dopustljivimi sredstvi, da se pokojnina radi velike nastale draginje izboljša. Slišal je o naši akciji Ant. Kristan in se zbal, da bi drugi kaj dosegli in bi se on ne mogel bahati pozneje, češ, to je naše delo. Sklical je tudi on shod, a povedal starim rudarjem, da za nje je le cerkev in molitev, naj mu raji izroče mladino, to bode on izobrazil in v socialni demokraciji organiziral, pa si bode sama pomagala. Za slabe ni nobene pomoči, naj le trpe sedaj, ker si niso prej preskrbeli veljave. Rudarji so se obrnili tudi na S. L. S. in na poslanca Gangla. Trkali so reveži na vsa mogoča vrata, le da bi kaj dosegli. Poslanci S. L. S. so bili poskrbeli za avdienco pri cesarju po slavnostnih dnevih dne 2. decembra 1908. Hoteli so s tem pomagati deputaciji starih provizijonistov, ki bi na Najvišjem mestu prosila pomoči. A zbal so se liberalci, da bi nasprotniki kaj dosegli, zato so naprosili poslanca Gangla, da je vodil deputacijo treh mož dne 2. decembra na Dunaj. Nesli so seboj dolgo prošnjo, da jo oddajo na pristojnem mestu. Deputacija od cesarja ni bila sprejeta, oddali so prošnjo v kabinetni pisarni uradnikom. Ti pa so se čudili, da nekaj lahkega papirja nosijo kar štirje možje iz daljnje Idrije na Dunaj, ko bi jo vendar lahko veliko ceneje po pošti poslali. Pot je dolga in draga, tedaj ne more biti še taka sila rudarjem, če si lahko ta kdrag špas privoščijo. Tako je tista deputacija več škodila, kakor koristila. Potem se ni nič več delalo ne od socialnodemokratske strani, ne od strani liberalcev. Pač pa je strokovno društvo še vedno delalo po poslancu Gostinčarju, ki je vedno trkal na razna vrata, dobil podporo od svojih sopolancev, da so nazadnje spoznali na pristojnem mestu, da le ne bo miru od te strani, ako se kaj ne zgodi. Iskali so in našli vendar pot, da se je dovolilo 40 % prihodškanje. To je ob kratkem zgodovina vsega delovanja. Spozna pa vsak radoveden provizijonist iz tega, da ko so vsi drugi se že naveličali delati v to svrhu, je strokovno društvo, kar je pričelo, nadaljevalo do konca in izpeljalo vse poslanci S. L. S., med njimi osobito delavec poslanec Gostinčar.

Iz Idrije. »Naprej« se je prej še držal nekako delavcev, odkar pa dopise iz idrijskega okraja oskrbuje realčni profesor dr. Lončar, mora pa že presedlati bolj na liberalno stran. Za trgovca Kobala se zavzema, za revne sosede poleg njega, priproste rudarje, pa ne mara. Ker »Slovenski Narod« vedno le povsod išče Oswald, pobira stopinje za njim še »Naprej«. Kolikrat je bilo že povedano, da nima katehet Oswald s to zadevo nič stika, da se je pred leti, ko njega še ni bilo v Idriji, ravno tam prejšnjemu posestniku zabranilo zidanje, a vse nič ne pomaga. Ker bi radi krivdo radi nepremišljenega ravnanja na druge zvrnili, pa »Narod« vedno vpije: Oswald je kriv. In ker dr. Lončar isto bere, a ne pozna še idrijskih razmer, pa še on v zadnjem »Napreju« piše o Oswaldovem nahujskanem terorizmu in staranskem fanatizmu. Ko so lansko leto morali podreti javno stranšče, ki je bilo tudi iz cementa narejeno, so lepo molčali. Zaukazala je naš rudarska direkcija, ker so brez njenega dovoljenja zidali na njenem svetu. Osmešil se je bil takrat ves občinski zastop. Sedaj so isto neumnost naredili nekateri liberalci, in ker je tu ukaz: »podreti«, pa upijejo na vse strani. A če to stori Julče s svojo 4. šolo, bi pač pričakovali od diplomiranega doktorja modroslovja, da bi imel kaj samosvojih misli, ker drugače se bo še on osmešil.

Idrijski sociji in izobrazba. Naši rdeči bratci vedno povdarjajo, da se pri nas veliko premalo stori za šolsko izobrazbo. Zadnji Kristanov evangelij dokazuje s številkami analfabete raznih držav ter trdi, da jih je največ v katoliški Belgiji, torej v državi, kjer je za delavca najbolje preskrbljeno. No, Anton, le počasi! Oglejmo si nekoliko šolsko izobrazbo idrijskih otrok. Pri nas imamo petrazredno deško in sedemrazredno dekliško ljudsko šolo. Vse šolske potrebščine imajo rudniški otroci brezplačno, torej sredstev za izobrazbo v izobilju. Toda kaj se godi? Otroci onih, ki vedno vpijejo po izobrazbi, namreč socialnih demokratov, so najzanimivejši, sploh najslabši material naše šole. Ravno socialnodemokratski starši se morajo največkrat zagovarjati pred šolsko oblastjo radi premnogih neopravičenih šolskih zamud svojih otrok. Če otrok kakega socialnega demokrata med šolskim letom dovrši 14. leto starosti, takoj izostane iz šole ter rajši pohajkva, kakor da bi šolo obiskoval do konca leta. Pisati in brati zna za silo, če ga pa vprašas koliko je 5 in 5, ga boš pa že spravil v zadrego. Pa kaj to Kristana briga. Za njegove in Ganglove shode so taki napol analfabeti najboljši material in Kristan je z njimi popolnoma zadovoljen, čeprav so na nižji stopinji izobrazbe ko belgijski delavci.

Tobačno delavstvo.

Volitve v bolniške odbore.

V nekaterih tovarnah so volitve v bolniške odbore že končane. Izid je letos skoraj isti kakor lani. V Bautschu so zmagali letos socialni demokrati, ampak z zelo majhno večino. Krščansko socialni kandidatje so dobili do 420 glasov, socialni demokratje pa do 500 glasov. V Sacco so zmagali naši kandidatje; socialni demokratje niso niti svojih kandidatov postavili. V Fürstfeldu je bila volitev dne 14. februarja. Pri ožjih volitvah so dobili naši kandidatje do 833 glasov, izvoljeni so socialni demokratje, ki so dobili nad 845 glasov. Tukaj so socialni demokratje od lanskega leta silno nazadovali. Lansko leto so dobili 1101 do 1343 glasov; letos so torej padli na 845 do 914 glasov. Še nekaj časa, pa so v manjšini. V Cvitavi so zmagali naši kandidatje; dobili so do 811 glasov. Napredek za 100 glasov od lanskega leta. Socialni demokratje so dobili tukaj do 344 glasov. V Sternbergu so zmagali socialni demokratje. Vendar so tudi tukaj njihovi glasovi padli. V Novem Jišinu so tudi letos demokratje propadli; dobili so do 512 glasov, naši pa do 774. Izid volitev kaže, da tudi naša tobačna organizacija uspešno napreduje.

Prometna zveza.

Občni zbor Prometne zveze se vrši, kakor že znano, dne 25. in 26. t. m. na Dunaju. Ena točka dnevnega reda bode posvetovanje o sredstvih, kako se naj naša organizacija uspešno razvija. Za nas tukaj doli v slovenskih pokrajinah ni malega pomena ustanovitve slovenskega tajništva, da bode članom mogoče neposredno dopisovati in tudi odgovore dobiti. Odposlanci skupin in plačilnic iz naših krajev naj torej to našo zahtevo najodločnejše zastopajo in da bodo imeli tudi vspeh, jim želimo mnogo sreče za na pot.

Ljubljana. Naši rdečkarji na kolodvoru so se danes hudo giftali, da so »farji« predilnico tako hitro v red djali; naročili so baje Kopača iz Trsta, a mož je prišel prepozno, tako da tu lumpje ne morejo si zdaj vspeha prilastovati. Kopač naj bi šel sneg kidat, da ne bi bila njegova pot zastojna.

Krajna skupina Prometna zveza Zidani most naznanja, da ima v nedeljo dne 2. aprila ob 9. uri dopoldne v Laškem trgu v Narodnem domu občni zbor. Dnevni red je velevažen, zato se prosijo vsi somišljeniki, da se občnega zbora udeležijo. Za govornike je preskrbljeno.

Okno v svet.

Premogarstvo. Vse življenske potrebe se draže, nekatere opravičeno vsled razmer, druge zopet neopravičeno iz dobičkarskega oedruštva. Med zanje spada brezdvoybe premog. V premogovnikih se je izpopolnila proizvodna tehnika, s pomočjo katere se ogromno večje množine premoga z skoro istimi stroški kot preje spravljajo na dan. V tem oziru nam kaže statistika proizvoda in delavskih plač precej jasno sliko. V letu 1902 se je pridobilo v avstrijski premogovnikih 221.396.831 meterskih stotov rujavega premoga. Delavci so zaslužili povprečno: kopači 2 K 83 v, spravljači (Förderer) pa 2 K 37 v in sicer so zaslužili največ v revirju Toplice - Brüks-Komotov, za šiht kopači 4 K 21 v in spravljači 3 K 18 v. V revirnem okraju Celje in Ljubljana pa so zaslužili na šiht, kopači 2 K 38 v, spravljači pa 2 K 25 v. V Istri, Dalmaciji in Galiciji pa so plače še nižje. V Istri in Dalmaciji so zaslužili kopači po 2 K 5 v in spravljači 1 K 83 v za šiht. V Galiciji pa je bila v letu 1902 plača kopačev 2 K 7 v in spravljačev 1 K 52 v za šiht, oziroma so v enem šihu toliko zaslužili. V letu 1908. se je pridobilo rujavega premoga 260 milijonov 617.157 meterskih stotov, delavci so pa zaslužili povprečno takole: kopači 3 K 51 v in spravljači 2 K 89 v v enem šihu. Torej je zrastle zaslužek od leta 1902 pri kopačih povprečno za 68 v dnevno oziroma za šiht. Pri spravljačih pa za 52 v. Ako se vpošteva, da se je pridobilo v letu 1902, delavski zaslužek pa je višji približno za eno četrtino, kaže to, da so se delavske plače zelo malo zvišale. Delo je povsodi akordno in dobri delavec zasluži po množini pridobljenega premoga. V celjskem in ljubljanskem revirju je zaslužil leta 1908 kopač dnevno 80 v več kakor leta 1902. Seveda je mogel primereno več premoga izkopati. Ako si hočemo napraviti račun med zvišanjem delavskih plač pri premogovnikih in zvišanjem cen premoga, moramo naravnost reči, da cvete tu oederstvo občinstva kar najlepše. Iz vsega tega se pa tudi vidi, da so plače naših rudarjev v primeru s češkimi zelo nizke. Zelo čudno se sliši, da je zaslužil v topliškem revirju na Češkem v letu 1908 kopač povprečno 4 K 90 v, v celjskem in ljubljanskem pa le 3 K 18 v. Morda bi v tem oziru mogel dati kako pojasnilo gospod Miha Čobal v Zagorju. Premog se je v teku dvestih let opdražil približno za 100 odstotkov in to vedno z razlogom, da se izboljšujejo delavcem plače in da torej rastejo pridobitveni stroški. Resnica pa je, da so delavske plače z ozirom na ceno premoga primeroma malo zvišale. Da delavec dandanes zasluži več, izhaja v prvi vrsti od tod, ker tudi več prožvaja.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo „Našo moč“. Cim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8

prilicje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakem odbitku,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip
Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:**
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; **Anton Kobi**, posest. in trg., Breg
pri Borovni; **Karol Kauschegg**, veleposest.
v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v
v Ljubljani; **Ivan Kregar**, svetnik trg. in
obr. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran
Lesković**, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol
Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

*Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Šimeleka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veselih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL
LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač
Ljubljana
Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko
„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudna
uraru in trgovcu v Ljubljani
delničar in zastopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1

Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

**Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!**

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK
(pri Češniku)
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštna in zanesljiva.
Cene najnižje.

IVAN JAK IN SIN
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA
v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporoča sledeča zdravila:

Baizam proti žledodnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.

Kapljice za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.

Kapljice zoper želodni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.

Kapljice proti zobobolu,
steklenica 20 vin.

„Stadin“ za otroke.

Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.

Odvajalne kroglice, škatljica
30 vin.

Posipalni prašek, proti ognji-
vanju otrok in proti potenju

nog, škatljica 50 vin., 6 škatlic
2 kroni 50 vin.

Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.

Ribje olje, steklenica 1 krono.

Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.

Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spešujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.

Tinktura za lase, steklenica 1 K.

Trpotčev sok, izvrstno pri-
pomček proti kašlju stekl. 1 K.

Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.

Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 kreno 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poroča po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana
Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št.

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Stefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni! Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK
francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Šifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna p.sarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKA
POSJOJILNICA“ nasproti gostilni pri „FIGOVCU“.